

LBRIS

We know
books

SALLY PAGE

Colectionara de povești

Traducere din limba engleză
RALUCA CONȚIU

LITERA

București

PROLOG

Toată lumea are o poveste de spus. Dar dacă nu ai o poveste? Ce se întâmplă atunci? Dacă ești Janice, devii colecționara poveștilor altor oameni.

Văzuse odată discursul de acceptare al premiului Oscar al unei actrițe engleze faimoase – o Comoară Națională. În acest discurs, Comoara Națională își descrisese viața ca femeie de serviciu și cum, tânără și plină de speranțe, stătuse în fața oglinzilor altor oameni, ținând peria de toaletă ca și cum ar fi fost un premiu Oscar. Janice se întreabă ce s-ar fi întâmplat dacă această Comoară Națională nu ar fi reușit să devină actriță. Încă ar fi femeie de serviciu, la fel ca ea? Sunt aproape de aceeași vârstă – au spre 50 de ani –, și ea crede că și seamănă puțin. Ei bine (trebuie să zâmbească), poate nu seamănă chiar atât de mult, dar au aceeași statură micuță, care face aluzie la un viitor îndesat. Se întreabă dacă și Comoara Națională ar fi sfârșit colecționând poveștile altor oameni.

Janice nu-și aduce aminte când a început să colecționeze povești. Poate a fost o viață asupra căreia a aruncat o privire în timpul călătoriei cu autobuzul prin zona rurală de lângă Cambridge, mergând la lucru? Sau o frântură de conversație auzită în timp ce curăța o chiuvetă? Înainte să-și dea seama

(în timp ce ștergea praful într-un salon sau dezgheța frigiderul), a observat că oamenii îi spuneau poveștile lor. Poate că o făcuseră mereu, dar acum lucrurile stau diferit, acum poveștile se întind spre ea, și ea le adună. Știe că este o ascultătoare receptivă. Ascultând poveștile, mica încuviințare din cap confirmă ceea ce știe că este adevărat: pentru mulți, ea este un simplu vas confortabil, în care își pot vărsa confidențele.

Adesea, poveștile sunt neașteptate; uneori, sunt amuzante și antrenante. Câteodată, sunt pline de regret și alteori sunt înălțătoare. Janice se gândește că oamenii vorbesc cu ea pentru că le crede poveștile. Se extaziază în fața neprevăzutului și înghite pe nemestecate exagerările lor. Noaptea, acasă, alături de soțul care o copleșește cu discursuri în loc de povești, se gândește la preferatele ei, savurându-le pe rând.

CAPITOLUL 1

Începutul poveștii

Zilele de luni au o ordine foarte clară: răs la începutul zilei; tristețe spre sfârșitul ei. Asemenea suporturilor desperecheate de cărți, acestea sunt lucrurile care îi susțin lumea. Și-a aranjat lucrurile în mod special așa, deoarece promisiunea râsului o ajută să se dea jos din pat și o întărește pentru ce vine mai târziu.

Janice a descoperit că o bună femeie de serviciu își poate organiza singură zilele și orele – și, mai important, pentru echilibrul zilei ei de luni, ordinea în care face curățenie într-o anumită zi. Toată lumea știe că femeile de serviciu bune sunt greu de găsit, și, aparent, un număr surprinzător de persoane din Cambridge descoperiseră că Janice era o femeie de serviciu excepțională. Este nesigură în privința termenului „excepțională“ (auzit când una dintre angajatoarele ei își bea cafeaua cu o prietenă). Știe că nu este o femeie excepțională. Dar este ea o femeie de serviciu pricepută? Da, crede că este. Cu siguranță a exersat destul. Speră doar că nu la asta se va rezuma întreaga ei viață: „a făcut curățenie bine“. Coborând din autobuz, înclină din cap înspre șofer, încercând să își distragă atenția de la acest gând recurent, ce apare tot mai des. El o salută înapoi, și Janice

are impresia că vrea să spună ceva, dar uşile autobuzului oftează ca şi cum ar expira şi se închid tremurând.

În timp ce autobuzul se îndepărtează, ea rămâne privind peste drum, spre o stradă lungă, plină de frunze şi de case. În ferestrele unora străluceşte lumina; ferestrele altora sunt acoperite şi întunecate. Îşi imaginează că dincolo de toate aceste ferestre sunt ascunse multe poveşti, dar, în dimineaţa aceasta, o interesează doar una. Este povestea bărbatului care locuieşte în casa eduardiană dezordonată de pe colţ: Geordie Bowman. Nu crede că ceilalţi clienţi ai ei l-au întâlnit vreodată pe Geordie şi ştie că este puţin probabil să-l întâlnească prin intermediul ei (nu aşa crede Janice că ar trebui să funcţioneze lumea ei). Dar, desigur, au auzit despre Geordie Bowman. Toată lumea a auzit despre Geordie Bowman.

Geordie locuia în aceeaşi casă de mai mult de patruzeci de ani. Întâi, a închiriat o cameră – chiriile din Cambridge fiind considerabil mai mici decât în Londra, unde lucra. Apoi, după ce s-a căsătorit, a cumpărat în cele din urmă casa de la proprietărea sa lui. El şi soţia sa nu s-au îndurat să-i dea afară pe ceilalţi chiriaşi, astfel că familia lui în creştere a locuit alături de un amestec de pictori, academicieni şi studenţi, până când, unul câte unul, aceştia s-au mutat de acolo de bunăvoie. Atunci, începea lupta pentru recent eliberata cameră.

– John era cel mai şiret, îşi aminteşte adesea Geordie, cu mândrie. El îşi muta pur şi simplu lucrurile înainte ca foştii locatari să termine de împachetat.

John este fiul cel mai mare al lui Geordie, care acum locuieşte în Yorkshire, cu familia lui. Restul copiilor lui Geordie sunt împrăştiaţi prin lume, dar vin în vizită ori de câte ori pot. Iubita lui soţie, Annie, a murit cu câţiva ani în urmă, dar nimic nu s-a schimbat în casă de când a plecat ea. În fiecare săptămână, Janice îi udă plantele – unele mari cât nişte tufişuri acum – şi şterge praful de pe colecţia ei de romane americane. Geordie o încurajează pe Janice să le împrumute, şi, din când în când,

LBRIS

We know
books

Janice duce acasă câte o carte de Harper Lee sau de Mark Twain, să aibă ce citi în momentele în care are nevoie de alinare.

Geordie deschide ușa înainte ca ea să fi scos cheia.

– Se spune că totul ține de sincronizare, trâmbitează el. Geordie este bine făcut, cu o voce pe măsură. Hai înăuntru, să începem cu o cafea!

Acesta este semnalul ei să facă o cafea tare pentru amândoi – cu mult lapte fierbinte, așa cum îi place lui Geordie și exact așa cum o făcea Annie. Ea nu se supără. De cele mai multe ori, Geordie se descurcă singur (atunci când nu este în Londra, sau peste hotare, sau la crâșmă), și ea crede că Annie ar aproba câte un răsfăț din când în când.

Povestea lui Geordie este una dintre preferatele ei. Îi aduce aminte de tăria de caracter a oamenilor. Are și ceva despre folosirea talentelor, dar ei nu-i place să se gândească prea mult la asta. Este prea aproape de poveștile biblice din copilăria ei și o face să se gândească la propria lipsă de talent. Așa că dă laoparte aceste gânduri și se concentrează asupra tăriei de caracter, așa cum este demonstrată de băiatul care avea să devină Geordie Bowman.

Geordie (deloc surprinzător) a crescut în Newcastle. Ea crede că numele lui este, de fapt, John, sau poate Jimmy, nu mai este sigură; în timp, a devenit, simplu, „Geordie“. A crescut pe străzile din jurul docurilor, unde lucra tatăl său. Aveau un câine pe care tatăl lui îl adora (mai mult decât pe fiul său) și un dulăpior cu băuturi sub forma unei gondole, care era mândria familiei (până la inventarea ecranelor cu plasmă). Când Geordie avea 14 ani, a ajuns pe străzile din Newcastle într-o noapte târzie. Câinele familiei le mușcase vecinul, iar tatăl lui – al vecinului – căuta răzbunare. Pentru că logica și rațiunea zburaseră pe fereastră, Geordie zburase și el prin ușa din spate. Era o noapte rece, cu zăpadă pe jos, iar Geordie purta doar o jachetă subțire. Cu toate astea, nu avea nici o dorință de a se întoarce acasă, așa că, în loc să o ia la dreapta, spre docuri, a luat-o la stânga,

pe o alee, și s-a strecurat prin ușa laterală în clădirea Primăriei din Newcastle.

În sala de concerte, Geordie s-a cățarat sus, în galerie, unde era cald și unde ar fi fost mai greu de depistat. Acolo era, pitit în spatele unui reflector (pentru mai multă căldură), mâncând un baton de ciocolată pe care-l șutise de la chioșc, când a început spectacolul. Prima notă ridicată a trecut ca o sulită prin pieptul lui Geordie, țintuindu-l acolo. Nu auzise niciodată de operă, darămite să o asculte, dar, cu toate acestea, muzica îi vorbea. Mai târziu, în interviurile televizate, Geordie avea să spună că, la autopsia sa, aveau să găsească partitura operei *La Bohème*¹ înfășurată în jurul inimii sale.

S-a întors acasă pentru câteva zile, pentru câteva săptămâni – habar n-avea cât timp. În acel interval, și-a făcut un plan. Nu auzise niciodată despre operă în nord-est, așa că presupunea că nu acolo era locul lui. Era în Londra. Sigur acolo era casa operei. Acolo se găseau toate lucrurile elegante. Trebuia să meargă la Londra. Dar, fără bani, nu putea lua trenul sau autobuzul. Așa că răspunsul era că trebuia să meargă pe jos. Și char asta a făcut. Și-a umplut un rucsac cu toată mâncarea pe care o putea căra și cu o sticlă furată din gondolă și a pornit spre sud. De-a lungul drumului, a întâlnit un vagabond care i s-a alăturat. Acesta l-a învățat multe dintre lucrurile pe care avea să le găsească folositoare în oraș și i-a arătat cum să-și păstreze hainele curate în timpul călătoriei. Asta presupunea să ia haine curate întinse la uscat și să înlocuiască hainele furate cu cele murdare pe care le purtaseră. Lucrul se repeta la următoarea oprire și tot așa.

Odată ajuns în Londra, Geordie și-a făcut drum prin vecinătatea sălilor de spectacole (vagabondul îi dăduse o listă unde putea încerca) și, în cele din urmă, și-a găsit de lucru ca recuzitor. Restul este istorie.

¹ Operă în patru acte, pe muzică de Giacomo Puccini (n.tr.)

LBRIS

We know
books

Soțul lui Janice, Mike, nu l-a întâlnit niciodată pe Geordie. Asta nu-l împiedică să vorbească la cârciumă despre el ca și cum ar fi prieteni vechi. Janice nu-l contrazice în public – nu că Mike ar fi recunoscător pentru asta; în mintea lui, a stat de vorbă cu Geordie de multe ori. Pe măsură ce el vorbește despre faimosul tenor („A fost preferatul reginei, știai?“), ea se agită de gândul că această întâlnire nu are să aibă niciodată loc. Ocazional, după ce el se îmbată și o lasă pe ea să plătească nota (din nou), se gândește la Geordie cântând una dintre ariile ei preferate, în timp ce ea îi curăță cuptorul. Zilele astea, Geordie cântă mai tare ca niciodată, și acest lucru începe să o îngrijoreze, mai ales că uneori trebuie să strige ca să-i atragă atenția, și lui îi mai scapă din lucrurile pe care i le spune ea.

Odată cafeaua băută, Geordie nu se poate abține să o urmeze pe Janice prin casă. Zăbovește în pragul ușii în timp ce ea curăță soba și o alimentează cu cărbuni și lemne. Se pare că trebuie împins de la spate. Pentru un bărbat atât de mare, poate fi surprinzător de rușinos când trebuie să facă un pas.

– Ai fost plecat? întrebă Janice, sperând că asta are să îl conducă înspre a-i spune ceea ce este evident că vrea să-i spună.

Are noroc de la bun început, și Geordie îi zâmbește larg.

– Doar puțin, în Londra. Ce personaje sunt și pe-acolo!

– Te cred.

Speră că această încurajare este suficientă. Și este.

– Eram în metrou și era ora de vârf. Era aglomerat, dar nu chiar așa tare. Încercam cu toții să ne descurcăm. Și individul ăsta elegant intră în ultima secundă, înainte să se închidă ușile...

Aici, Geordie îl imită destul de bine pe acel personaj fistichiu, făcând-o pe Janice să zâmbească. Avusese dreptate; știa că locul potrivit în care să-și înceapă ziua și săptămâna era casa lui Geordie.

Personajul lui Geordie este în mijlocul acțiunii.

– „Haide! Mișcă-te puțin! Sunt sigur că este suficient spațiu dacă lumea s-ar strânge puțin. Uite cât loc este! Haide, mută-te

mai încolo!" Geordie se oprește, pentru a fi sigur că are toată atenția ei. Atunci, am auzit o voce din josul vagonului. Un alt flăcău, un londonez, așa zice. Oricum, el spune: „Deschide-ți pliscul, omule. Sunt sigur că încap câțiva acolo“.

Janice râde tare.

– Asta i-a închis gura.

Geordie este încântat de răspunsul ei.

Ea nu se lasă prostită. Știe că Geordie este cel care a făcut comentariul în metrou. El este cel care i-a închis gura fistichiuului. Este prea modest să o spună, dar ea știe. Aproape că-i poate auzi vocea bubuind în vagon, urmată de erupția de hohote de râs apreciative în jurul lui.

Încântat de răspunsul ei, el pleacă și o lasă să-și vadă de treabă. Ea se întinde după pământul. Poate că ar trebui să-i fie suficient să fie în preajma oamenilor ca Geordie? Mulți dintre oamenii pentru care face curățenie aduc ceva special în viața ei, și ea speră, într-un fel, că și ea contribuie la viața lor. Se oprește cu pământul la jumătatea bibliotecii. Adevărul este că nu este convinsă și se simte tulburată. Acestea sunt poveștile celorlalți. Dacă are și ea de jucat un rol în ele, știe că este un rol mic, de figurantă. Se gândește din nou la Comoara Națională și încearcă să se imagineze în camera de muzică a lui Geordie, cu pământul ridicat deasupra rafturilor sale cu partituri. Ar fi ceva suficient pentru Comoara Națională? S-ar mulțumi cu asta? Continuă să steargă praful, stânenită de simpla întrebare.

Janice îl vede din nou pe Geordie când pleacă să ia prânzul și apoi la următoarea ei casă. Afară este gri, și simte aerul rece de februarie strecurându-se prin crăpătura ușii. Geordie o ajută să-și ia haina pe ea.

– Mulțumesc, am nevoie de ea. Se face tot mai rece.

– Trebuie să te îngrijești dacă răcești, îi spune el.

– Nu, sunt bine, încearcă ea din nou, mai tare. Este doar o zi rece.

El îi înmânează eșarfa.

- Ne vedem săptămâna viitoare, și ai grijă cu răceala asta!
Ea renunță.

- Deja mă simt mai bine, îi spune, ceea ce este perfect
adevărat.

În timp ce el închide ușa în urma ei, Janice se întreabă dacă
povestea vieții este o tragedie comică sau o comedie tragică.

CAPITOLUL 2

Povești de familie

– Sigur că toate bibliotecile au fantome. Toată lumea știe că fantomelor le place să citească.

Tânărul care coboară scările bibliotecii vorbește plin de entuziasm cu însoțitoarea sa – o fată de vreo 25 de ani. Janice își dorește să fi avut timp să-i urmărească, să audă mai mult din conversația lor și să afle despre fantome. El pare atât de sigur pe sine, ca și cum i-ar spune prietenei lui că păsările zboară prin aer și că pe cer sunt nori. Janice este fascinată de gândul la fantomele din bibliotecă și se întreabă dacă va întâlni vreuna astăzi. Adesea, vine la bibliotecă la ora prânzului, să schimbe câte o carte și să mănânce pe furiș un sendviș la o masă ascunsă în spate, printre rafturi.

Astăzi, nu sunt fantome, doar surorile, pentru că cele două bibliotecare nu ar putea fi altceva decât surori. Au aceeași nuanță deosebită de păr arămiu – blond-căpșună, cu șuvițe ca de cupru. O soră își poartă părul până la umeri, întors spre interior; cealaltă are părul lung, prins într-o coadă împletită, cu cărare pe o parte. Asta-i amintește lui Janice de o fetiță, deși surorile trebuie să fie aproape de 50 de ani. Janice crede că i se potrivește și îi place cum femeia și-a împletit fire colorate în păr. Janice știe

puține despre ele, în afară de faptul că sunt într-adevăr surori și că sunt patru cu totul. Cea mai tânără, cea cu părul lăsat liber, i-a spus odată: „Mama a avut patru fete. Tata nu a avut parte de nici un băiat“. Sora ei mai mare a adăugat, pentru a accentua: „Patru, îți poți imagina? Bietul de el. O casă plină de femei“. Sora mai tânără continuase să explice că toate erau foarte apropiate și că arătau remarcabil de similar. „Desigur“, a subliniat cea mai mare, „suntem toate foarte diferite“. Sora ei a încuviințat din cap. „Da, ne spunem Deșteapta, Frumoasa, Șefa și Micuța“. Ambele râseseră. „O glumă de familie“, a zis cea mare. „Da, o glumă de familie“, a repetat cealaltă, zâmbindu-i surorii ei.

Janice s-a gândit la propria soră și a încercat să se imagineze lucrând împreună cu ea, sortând cărțile într-o bibliotecă din Cambridge. Știe că este o fantezie – le despart mii de kilometri și amintiri nerostite –, dar, uneori, se gândește la acest lucru în același fel în care selectează poveștile pentru a le rememora. Surorile nu știu că și ea este o soră, dar știu că iubește cărțile și vorbesc cu ea despre preferatele ei. Surorile nu sunt genul acela de femei care cred că trebuie să păstrezi liniștea într-o bibliotecă. „Sigur cei care iubesc cărțile vor să vorbească despre ele“, a spus odată sora cea tânără.

Janice a încercat să-și dea seama care soră e care, dar nu a întrebat, de teamă să nu greșească. Crede în secret că cea tânără e Frumoasa, iar cea mai mare, Deșteapta sau poate Șefa. A văzut-o golind biblioteca în mai puțin de două minute, la ora închiderii.

Astăzi, o întâmpină ambele, la unison.

– Janice, a sosit cartea ta.

Janice recitește acum cărțile ei preferate și a comandat un exemplar al Stellei Gibson, *Cold Comfort Farm*.

Ia cartea cu un cuvânt de mulțumire, apoi se gândește să întrebe:

– V-ați gândit vreodată că biblioteca ar putea avea o fantomă?

În timp ce rostește cuvintele, se simte ridicolă și se întreabă cum de tânărul acela vorbise despre un asemenea subiect cu o asemenea siguranță.

Sora mai mare se apleacă puțin peste teighea.

– Ei bine, e ciudat că întrebi asta. Ești a doua persoană care a venit astăzi și a zis cum că biblioteca ar putea fi un loc bântuit.

Ah, tânărul.

– Și este? Bântuită, adică.

Ele par să se gândească serios la subiect. Sora mai mare spune:

– Ei bine, nu știu. Uneori, mi s-a părut că aici cărțile au propria lor viață. Dar cred că este doar bătrânul domn Banks, care nu pune nimic la loc.

Sora mai mică se uită la cealaltă o clipă.

– Dar, desigur, toată lumea știe că fantomelor le place să citească. Așa că poate...

Înainte ca Janice să poată pune o altă întrebare – De unde știi? Sau, mai degrabă, cum de toată lumea pare să știe asta, în afară de mine? Sau este ceva ce l-ai auzit pe tânărul acela spunând? –, sunt întrerupte de un cârd de tinere mame însoțite de micuții lor, care au nevoie de atenția surorilor.

Janice își adună gândurile, își ia exemplarul din *Cold Comfort Farm* și sendvișul cu brânză, apoi se duce la masa ascunsă din spate. Stă un timp, cu cartea nedeschisă în fața ei, gândindu-se la o întrebare: sunt poveștile oamenilor definite de felul în care își găsesc locul în familie? Dar, atunci, ea unde rămâne? Nu își dorește să urmeze aceste gând, așa că, în schimb, își imaginează o fantomă care se plimbă printre rafturi după ora închiderii. Ideea aceasta i se pare liniștitoare, nu îngrijorătoare – orice fantomă căreia îi plac cărțile nu poate fi prea rea. Iar liniștea aceasta vine ca o ușurare. Adevărul este că Janice se îngrijorează ușor. Iar lista de lucruri cu privire la care se îngrijorează pare să crească în fiecare zi. Se îngrijorează în legătură cu starea oceanului, cu pungile de plastic, cu criza refugiaților, cu frământările